

RUS ADABIYOTINING KUMUSH ASRI

Qudratov Ulug'bek Turaevich

Ko'kdala tumani 1-son texnikumi rus tili o'qituvchisi

+99891 216 7005

ulugbek.kv24@gmail.com

Annotatsiya: Bu maqolamizda biz, rus adabiyoti jahon madaniyatining rivojlanishida muhim omillardan biri hisoblanadi. Kelgusida rus adabiyotining jahon miqyosidagi ahamiyatini yanada oshirish uchun quyidagi takliflarni ilgari surish mumkin:

Kalit so'zlar: Jahon miqyosida, shoirlar, mukofot, kumush asr, hikoyalar, rus adabiyoti, an'analar,

Аннотация: В данной статье мы считаем, что русская литература является одним из важных факторов развития мировой культуры. В будущем для дальнейшего повышения глобального значения русской литературы можно выдвинуть следующие предложения:

Ключевые слова: глобальный, поэты, премия, серебряный век, рассказы, русская литература, традиции,

Abstract: In this article, we consider that Russian literature is one of the important factors in the development of world culture. In the future, the following proposals can be put forward to further increase the global significance of Russian literature:

Keywords: Global, poets, award, silver age, stories, Russian literature, traditions.

XX asr boshlari rus she'riyatining kumush davri deb hisoblanadi. O'sha davrning taniqli shoirlari Aleksandr Blok, Sergey Yesenin, Valeriy Bryusov, Konstantin Balmont, Mixail Kuzmin, Igor Severyanin, Sasha Chorniy, Nikolay Gumilyov, Maksimilian Voloshin, Innokenty Annenskiy, Zinaida Gippilar hisoblanadi. Ko'pincha „Kumush asr“ shoirlarlari sifatida Anna Axmatova, Marina Tsvetaeva, Osip Mandelstam va Boris Pasternaklar e'tirof etiladi .

Kumush asr XIX asr rus adabiyoti an'anasining rivojlanishi deb hisoblansa-da, ba'zi avangard shoirlar uni ag'darib tashlashga harakat qilishdi (Velimir Xlebnikov, David Burlyuk, Aleksey Kruchenix va Vladimir Mayakovskiy).

Kumush asr asosan she'riyati bilan mashhur bo'lsa-da, bu davr Aleksandr Kuprin, Nobel mukofoti sovrindori Ivan Bunin, Leonid Andreyev, Fedor Sologub, Aleksey Remizov, Yevgeniy Zamyatin, Aleksandr Belyaev, Dimitriy Merejkovskiy va Andrey Bely kabi birinchi darajali roman va qissa yozuvchilarni ham yaratdi. Garchi ularning ko'pchiligi she'riyat va nasrda ijod qilgan bo'lsalar ham.

Bu davrning eng ko'p muhokama qilingan mualliflari orasida birinchi hikoyalari, keyinchalik romanlari bilan mashhur bo'lgan Viktor Pelevin, romanchi va dramaturg Vladimir Sorokin va shoir Dmitriy Prigov bor edi. Rus adabiyotidagi nisbatan yangi tendentsiya shundan iboratki, ayol yozuvchilari Tatyana Tolstaya yoki Lyudmila Petrushevskaya, romanchilar Lyudmila Ulitskaya va Dina Rubina kabilar mashhurlikka erishdilar. Klassik rus romanining an'anasi Mixail Shishkin va Vasiliy Aksyonov kabi mualliflar bilan davom etmoqda.

Detektiv hikoyalar va trillerlar yangi rus adabiyotining juda muvaffaqiyatli janri ekanligini isbotladi. 1990-yillarda Aleksandra Marinina, Polina Dashkova va Darya Dontsovaning seriyali detektiv romanlari millionlab nusxalarda nashr etildi. Keyingi o'n yillikda yanada murakkab mashhur fantastika asar yozgan Boris Akunin, masalan, XIX asr

sleuiti Erast Fandorin haqidagi romanlar butun mamlakat bo'ylab katta qiziqish bilan o'qildi.

Zamonaviy globallashuv sharoitida madaniyatlar o'rtasidagi o'zaro ta'sir kuchayib borayotgan bir paytda, adabiyot insoniyatning umumiy ma'naviy merosini shakllantiruvchi asosiy omillardan biri sifatida namoyon bo'lmoqda. Shu nuqtai nazardan qaraganda, rus adabiyoti jahon madaniy hayotida alohida o'rin egallaydi. Rus adabiyoti o'zining chuqur mazmuni, inson ruhiyatini nozik tasvirlay olishi va jamiyat muammolarini ochib berishdagi realizmi bilan ajralib turadi. Ayniqsa, XIX asr rus adabiyoti jahon adabiyotining eng yuksak bosqichlaridan biri sifatida e'tirof etiladi. Bu davrda yaratilgan asarlar bugungi kunda ham o'z dolzarbligini saqlab qolgan. Rus yozuvchilari inson psixologiyasini tasvirlashda yangi bosqichni boshlab berdilar. Ular qahramonlarning ichki kechinmalari, ruhiy ziddiyatlari va hayotiy tanlovlarini chuqur ochib berishga erishganlar. Bu yondashuv keyinchalik jahon adabiyotida keng qo'llanila boshlandi. adabiyotining jahon madaniyatidagi o'rni, uning shakllanish bosqichlari hamda boshqa xalqlar adabiyoti va san'atiga ko'rsatgan ta'siri keng yoritilgan. Shuningdek, rus klassik yozuvchilari ijodida aks etgan insonparvarlik, axloqiy qadriyatlar va falsafiy qarashlar tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, rus adabiyoti jahon madaniyatining rivojlanishida muhim omillardan biri hisoblanadi.

Kelgusida rus adabiyotining jahon miqyosidagi ahamiyatini yanada oshirish uchun quyidagi takliflarni ilgari surish mumkin:

1. rus adabiyoti asarlarini turli tillarga keng tarjima qilish;
2. ta'lim tizimida jahon adabiyoti bilan integratsiyani kuchaytirish;
3. yoshlar orasida kitobxonlik madaniyatini rivojlantirish;
4. klassik asarlarni zamonaviy shakllarda targ'ib qilish;
5. ilmiy-adabiy tadqiqotlarni kengaytirish.

Xulosa qilib aytganda, rus adabiyoti insoniyatning bebaho ma'naviy boyligi bo'lib, uning ta'siri kelajak avlodlar hayotida ham muhim ahamiyat kasb etishda davom etadi. Asosan azob-uqubatlari, insonning o'zini anglashga bo'lgan urinishlari, iqrorlar rus adabiyotining yetakchi mavzularidan desak, adashmagan bo'lamiz. Xususan, Fyodor Dostoyevskiy „Jinoyat va jazo“ asarida azob-uqubatlarni o'rgangani bilan ajralib turadi. Xristianlik va xristian simbolizmi ham muhim mavzular biri. Bu Dostoyevskiy, Tolstoy va Chexovlar ijodida ko'zga tashlanadi.

Foydalangan adabiyotlar:

1. Tynyanov, Y. Literatura i istoriya – Moskva: Nauka, 1970.
2. Bakhtin, M. Problemy poetiki Dostoevskogo – Moskva: Khudozhestvennaya Literatura, 1963.
3. Lotman, Y. Russkaya literatura i mirovaia kul'tura – Tartu: Tartu University Press, 1990.
4. Frank, J. Dostoevsky: The Seeds of Revolt, 1821–1849 – Princeton University Press, 1976
5. Berdyaev, N. The Russian Idea – London: G. Allen & Unwin, 1948.
6. Mirsky, D. S. A History of Russian Literature from Its Beginnings to 1900 – Evanston: Northwestern University Press, 1999.
7. Fitzpatrick, S. Russian Culture and Society – London: Routledge, 2000.
8. Hoffmann, M. Tolstoy and the Russian Mind – Cambridge University Press, 1980.